

Heemhuys Stichting: "Samenwerken naar Zelfstandigheid"

Clara van Tol-Selder

Introductie

Steeds meer ouders willen zorgen en werken combineren. Deze ontwikkeling brengt een groeiende vraag naar kinderopvang met zich mee. Door krapte op de arbeidsmarkt wordt het belang van goede kinderopvang zowel voor de werkgevers als voor werknemers nog groter. Het is de schatting dat in de komende tien jaren het aantal plaatsen met vierhonderdduizend zal moeten worden uitgebreid. Met name de behuizing voor kinderopvang zal een nijpend probleem worden. Mede daardoor zullen alternatieve vormen van kinderopvang en dan met name kleinschalige vormen dringend gewenst zijn. Met nadruk wordt ook door de overheid de opvang door (zelfstandig) gastouders/thuisleidsters aan huis als goede mogelijkheid ondersteund.

De Heemhuys Stichting wil bijdragen aan de vraag naar kinderopvang, die wordt geboden vanuit het antroposofisch mens –en wereldbeeld. Daarvoor is de stichting op zoek naar enthousiaste gastouders/thuisleidsters die als zelfstandig ondernemer in de kinderopvang werkzaam willen zijn en die kwaliteit en visie op het opgroeiende kind belangrijk vinden. De stichting treedt daarbij op als franchisegever van formules van kinderopvang. Daarbij ondersteunt zij de franchisenemer door het geven van voorlichting, scholing en advies op pedagogisch, bestuurlijk en organisatorische terrein.

Doelstelling

De Heemhuys Stichting wil voorzien in een behoefte aan huiselijke kleinschalige kinderopvang die geïnspireerd is vanuit het antroposofisch mens –en wereldbeeld. Zij wil een professionele variant bieden op de bestaande vormen van kinderopvang vanuit kwalitatief hoogwaardig functionerende en creatief ingestelde bedrijven. De Heemhuys Stichting wil gastouders/thuisleidsters in staat stellen om als zelfstandig ondernemer kinderopvang in de eigen woning of woonomgeving te ontplooien en zo een eigen inkomen te verwerven.

Visie en concept

Binnen de Heemhuys Stichting wordt gekozen voor kinderdagopvang in een gastgezin. Het gaat om de opvang van kinderen van 0-4 jaar en desgewenst naschoolse kinderopvang. De dagopvang is

nadrukkelijk kindgericht. In de aanpak staat de leeftijdsfase en wat deze aan behoeftes vanuit het kind meebrengt centraal. In een huiselijke omgeving wordt een warme, aandachtige verzorging geboden. Veel ruimte wordt gegeven aan het eigen wat zich in elk kind wil ontplooien. Net als in het eigen gezin spelen kinderen in huis en hof, maken dagelijks een wandeling, hebben plekjes voor slaap en rust, helpen met huishoudelijke werkjes, vieren feest op bijzondere dagen en genieten van verhaaltjes en kinderliedjes. Ook kinderen met een (lichte) handicap kunnen in de opvang terecht. De omgang van de kinderen met elkaar en binnen het gastgezin krijgt veel aandacht. Ook worden de ouders/verzorgers nadrukkelijk betrokken bij wat in de ontwikkeling van hun kind wordt waargenomen. En hoe die ontwikkeling wordt bevorderd, zodat de opvoeding zoveel mogelijk vanuit een gedeeld perspectief kan plaats vinden. Deze kleinschalige vorm van kinderopvang biedt ouders ook een belangrijke ontmoetingsfunctie waardoor opvoedingservaringen en –deskundigheid uitgewisseld kunnen worden.

Vanuit het eerste bedrijf 't Zonneke in Deventer is het concept voor kleinschalige kinderopvang ontwikkeld. Dit betekent dat binnen het bedrijf 't Zonneke volledig uitwerking is gegeven aan de visie van waaruit gewerkt wordt en de professionaliteit die dat vraagt. Het gaat dan om theoretische kennis, sociale vaardigheden, het formuleren van uitgangspunten, beleidsvoering, bijscholing en dergelijke. Het ontwikkelde concept staat in grote lijn als voorbeeld voor anderen, die als zelfstandig ondernemer kleinschalige kinderopvang willen realiseren.

Het concept voorziet in:

- integrale kindgerichte opvang geïnspireerd vanuit het antroposofisch mens –en wereldbeeld;
- opvang voor kinderen van 0- tot-4 jaar en desgewenst naschoolse opvang voor kinderen van 4 -tot- 13 jaar;
- er worden maximaal zes kinderen tegelijk opgevangen inclusief eigen kinderen beneden de acht jaar; (in de huidige wet en regelgeving gaan we uit van 4 kinderen opvang exclusief eigen kinderen);
- minimaal drie dagen per week geopend.

Francisemodel

Dit concept is op 29 september 2000 ondergebracht in een stichting en heeft de naam Heemhuys gekregen. De franchiseondernemingen die volgens deze formule gaan werken worden Heemhuysen genoemd. Een gezamenlijk gedeelde visie, de voorbereidende scholing, bemiddeling – en adviesfunctie en bestuurlijke ondersteunende faciliteiten zijn bepalend en bindend binnen de organisatie.

Alle franchisenemers voldoen aan de kwaliteitscriteria die in de gemeentelijke verordeningen zijn vastgelegd, omdat ze formeel aangesloten zijn bij een erkende organisatie: de Heemhuys Stichting. De rechten en plichten die de Heemhuys Stichting (franchisegever) en de deelnemende Heemhuysen (franchisenemers) ten opzichte van elkaar hebben, worden vastgelegd in een overeenkomst.

De zelfstandige ondernemers hebben binnen deze franchiseformule een eigen inbreng en er is voldoende ruimte voor een eigen identiteit.

Het concept is uitgewerkt in een handboek die aan de ondernemer ter beschikking wordt gesteld. In dit handboek zijn pedagogische minimumeisen gesteld waaraan een ondernemer moet voldoen, die gewaarborgd worden door de Heemhuys Stichting. Vooral op het gebied van de bedrijfsvoering blijkt ondersteuning gewenst. Denk hierbij o.a. aan de vestigings- en inrichtingseisen die aan kinderopvanglocaties worden gesteld, het opzetten van de marketingstrategie, de financiële strategie en organisatorische en administratieve vraagstukken.

Om voldoende deelnemers (ouders met jonge kinderen) te krijgen, zal de ondernemer zelf inspanningen moeten verrichten. De Heemhuys Stichting ondersteunt hierbij met advies en met landelijk gerichte public relations.

Scholing

De kwaliteit van de kinderopvang is een belangrijk criterium. Daarom biedt de stichting een gedegen scholing vanuit het antroposofisch mens – en wereldbeeld, waarin de ontwikkeling van het kind centraal staat. De scholing is daarnaast gericht op het verwerven van kennis, vaardigheden en houding ten aanzien van het zelfstandig ondernemen in de kinderopvang. Het volgen van de scholing is een voorwaarde voor het kunnen starten als franchiseondernemer. Het behalen van het certificaat geeft een vergunning voor het starten van kinderopvang in de franchiseformule van de Heemhuys Stichting. Nascholing en het verzorgen van themadagen is een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid.

Voor (zelfstandige)gastouders/thuisleidsters die een pedagogische bevoegdheid missen en deze alsnog willen behalen is er de mogelijkheid tot toelating voor het project "Samenwerken naar Zelfstandigheid". Met name het behalen van deelcertificaten of diploma van de opleiding Sociaal Pedagogisch Werk (SPW), volgens de methode van EVC's, behoren tot de mogelijkheden. EVC staat voor de formele erkenning van eerder en elders verworven competenties. Voor de uitvoering hiervan is een samenwerking aangegaan met Hogeschool Helicon en de ROC De Amerlanders in Amersfoort. Zij hebben een samenwerkingsverband in een aantal deeltijd mbo-opleidingen die geïnspireerd zijn vanuit de antroposofie.

Projectfasen

Om de Heemhuys Stichting een goede kans van slagen te geven is gekozen voor een driejarig project onder de naam "Samenwerken naar Zelfstandigheid"; het gezamenlijk realiseren van kleinschalige kwalitatief hoogwaardige kinderopvang.

Het project is opgedeeld in drie fasen:

April 2001 tot juli 2001

Gastouders/thuisleidsters die een Heemhuys willen beginnen worden gezocht via advertenties en folders. Belangstellenden krijgen een informatiepakket toegestuurd. Er worden informatiebijeenkomsten georganiseerd om eventuele vragen te beantwoorden over de scholing en het franchise-model. Vanaf juni vinden er individuele gesprekken plaats over de toelating tot de scholing. Er wordt gekeken naar mogelijke vestigingsplaatsen. De eerste opzet van de organisatie wordt gerealiseerd.

September 2001 tot juli 2002

Verdere ontwikkeling van de franchiseorganisatie. De scholing wordt gevolgd met stage- en praktijkbegeleiding. Er wordt gewerkt aan het opstarten van de Heemraad (franchiseraad) en het reglement daarvoor. Het Heemhuys Handboek wordt verder uitgewerkt.

Vanaf juli 2002 tot februari 2003

In deze laatste fase worden de Heemhuysen gerealiseerd. De ondernemers beginnen hun kinderopvang en worden daarbij ondersteund en begeleid vanuit de stichting. Bij elke scholingsmodule kunnen nieuwe deelnemers instromen.

Samenwerkingsverbanden

De Heemhuys Stichting maakt deel uit van een nationaal en internationaal netwerk van antroposofisch georiënteerde maatschappelijke voorzienin-

gen. Onderzoek en ontwikkeling van de antroposofische menskunde vormt het verbindende element. Tevens onderhoudt de Heemhuys Stichting nationale en internationale betrekkingen met traditionele kinderopvang-organisaties om te komen tot uitwisseling van opgedane ervaringen m.b.t. de vernieuwende vorm van kinderopvang zoals de stichting deze voorstaat.

Begin 2001 hebben besprekingen tussen de Heemhuys Stichting en de Vereniging Bond van Vrije Scholen geleid tot een verkenningstraject ten behoeve van mogelijke samenwerking op basis van identiteit. In het begin van 2003 is het samenwerkingsverband tussen beide instellingen vastgelegd in een door beide instellingen geaccordeerde intentieverklaring, met als doel gezamenlijke ontwikkeling en kwaliteitsborging van de Rudolf Steiner pedagogie voor het jonge kind.

In de Heemhuysen kunnen ook kinderen met een (lichte) handicap terecht. Voor plaatsingen van deze kinderen wordt waar nodig en wenselijk samenwerking gezocht met heilpedagogische voorzieningen via het dienstencentrum in werkgebied Oost Nederland (Gelderland en Overijssel).

Vanaf mei 2002 neemt de Heemhuys Stichting als ontwikkelingspartner deel aan het Equal project "Vernieuwing Kinderopvang aan huis". Equal is een nieuw initiatief van de Europese Unie op het gebied van werkgelegenheid. In het verlengde van de beleidsdoelstellingen van het Europese subsidieprogramma heeft het Equal-project "Vernieuwing Kinderopvang aan Huis" de algemene doelstelling om op een vernieuwende manier vrouwen met een (dreigende) achterstand op de arbeidsmarkt in staat te stellen om als (zelfstandig) thuisleidster in de deelsector van de kinderopvang aan huis in te stromen.

Realisatie van deze algemene doelstelling wordt door middel van twee operationele hoofddoelstellingen nagestreefd:

- het creëren van nieuwe, professionele werkgelegenheid door het uitwerken en professionaliseren van verschillende organisatiemodellen in de kinderopvang aan huis
- het ontwikkelen van de kinderopvang aan huis als aantrekkelijke vorm van arbeid, door werkloze vrouwen binnen de sector in staat te stellen hun individuele arbeidsmarktpositie te versterken.

De stuurgroep die het project begeleidt bestaat uit vertegenwoordigers van sociale partners ABVA-KABO FNV en de Maatschappelijk Ondernemersgroep en de pilotprojecten. Het Equalproject "Vernieuwing Kinderopvang aan huis" werkt op Europees niveau samen met partners uit

Engeland (de deelgemeente Camden-Londen), Italië (organisatie in Venetië met een project in Noord-Italië) en Oostenrijk (organisatie in Wenen met een project kinderopvang op de boerderij). De Heemhuys Stichting ambiëert het Equal-partnerschap om haar unieke vorm van kleinschalige kinderopvang in een dergelijk sociaal partnerschap te kunnen ontwikkelen conform haar uitgangspunten en conform de wet-en regelgeving.

Financiën

Het werk van de stichting wordt mogelijk gemaakt door schenkingen van particulieren en door het verwerven van subsidies en fondsgelden. Vooralnog wordt het merendeel van de werkzaamheden gedaan door de enthousiaste inzet van het bestuur en een aantal vrijwilligers.

Wet Basisvoorziening Kinderopvang

In 2004 wordt de nieuwe Wet Basisvoorziening Kinderopvang (WBK) van kracht. De WBK kent een viertal uitgangspunten:

- marktwerking: de WBK geeft ouders de vrije keus bij de inkoop van een opvangplaats;
- financiering vanuit 3 partijen: de WBK handhaaft een gedeelde financiering van de kinderopvang door ouders, werkgevers en overheid. Uitgangspunt daarbij wordt dat iedere partij circa 1/3 van de opvangkosten voor zijn rekening neemt. Ouders betalen een inkomensafhankelijke eigen bijdrage en kunnen een deel hiervan via de fiscus terugkrijgen. De overheid gaat er onder de WBK vanuit dat beide werkgevers ieder 1/6 van de opvangkosten betalen. Betalen werkgevers minder dan deze 35%, dan krijgen ouders een gedeeltelijke (inkomensafhankelijke) compensatie van de overheid;



Opvang in een heemhuys

- CAO-afspraken: de regering heeft het streven dat binnen een paar jaar in minimaal 90% van de CAO-afspraken een kinderopvangregeling is opgenomen;
- landelijke kwaliteitseisen: er is afgesproken dat er landelijke kwaliteitseisen komen. Er komt een landelijk orgaan dat toezicht gaat houden op de naleving van deze eisen.

Ontwikkeling

In de loop van het Equal-project worden per ontwikkelingsmodel knelpunten geïnventariseerd en worden aanbevelingen gedaan.

In het land wordt op dit moment ook geëxperimenteerd met andere vormen van kleinschalige kinderopvang in een franchiseconstructie. De franchiseconstructies hebben gemeen dat zij voor wat betreft het aantal op te vangen kinderen uitgaan van een maximum van zes kinderen. Deze experimenten hebben de belangstelling van de Tweede Kamer. Op het ministerie van VWS wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om – met behoud van kwaliteit – kleinschalige kinderopvang te bevorderen. Eind 2002 wordt van de staatssecretaris van SZW een uitspraak verwacht over het krijgen van experimenteerruimte in de verhouding van het aantal kinderen per leidster.

Begin 2003 zijn twaalf van de twintig deelnemers aan het project "Samenwerken naar Zelfstandigheid" enthousiast aan de slag gegaan en hebben hun Heemhuys gerealiseerd. Daarnaast zijn zes Heemhuysen nog in oprichting. Verwacht wordt dat deze halverwege 2003 hun deuren openen. Inmiddels worden aannamesgesprekken gevoerd met nieuwe kandidaten. Deze kunnen eventueel in de komende scholingsmodule instromen.

Er is een grote vraag naar Heemhuysen. Ouders wensen voor hun kinderen een huiselijke kleinschalige kindgerichte dagopvang. En steeds meer ondernemende vrouwen voelen zich aangetrokken tot het Heemhuys initiatief. Het biedt hen perspectief om werk en gezin zinvol te combineren. In het project "Samenwerken naar Zelfstandigheid" zetten alle actief betrokkenen van de Heemhuys Stichting zich in om het nieuwe maatschappelijke initiatief verder te ontwikkelen.

Informatie

Clara van Tol-Selder (projectcoördinator)
Koningspage 18
7423 GR Deventer
Tel. (0570) 51 77 48
Fax (0570) 51 78 82
E-mail info@heemhuys.nl
Website www.heemhuys.nl